

Небрат С.*

ПРАВО НАЦІЙ НА САМОВИЗНАЧЕННЯ: КОСОВО – ПОЧАТОК ЧИ ПРОДОВЖЕННЯ?

18 лютого 2008 року населення Сербської території Косово, після більш ніж десятирічного конфлікту, отримало незалежність. Ця подія стала результатом численних дискусій, зі своїми прибічниками та опонентами. Деякі називали незалежність Косово «жахливим прецедентом» в міжнародному праві, який може стати початком цілої серії війн за незалежність. Інші не бачили в цій ситуації «жодного прецеденту».

Питання дискусії просте: чи є Косово надією для інших націй, які борються за свою незалежність, чи останні балканські події є підставою для прецеденту в міжнародному праві, чи стала незалежність Косово тим останнім аргументом в більш ніж п'ятдесятирічній боротьбі між прихильниками верховенства права нації на самовизначення та їх опонентами, які вважають територіальну цілісність держави більш принциповою?

Станемо на бік прибічників тієї ідеї, що Косово є прецедентом для міжнародного права. Чи справді Косово був першою територією, яка відділилася від власної держави на підставі виконання права нації на самовизначення? Чи є він насправді прецедентом? Щоб відповісти на це питання слід мабуть певною мірою відсторонитись від недавніх подій та заглянути на кілька десятків років назад.

Якщо проаналізувати нормативно-правові акти з цього питання можна прийти до висновку, що принцип самовизначення нації був згаданий в Статуті ООН, а саме в другій частині першої статті Статуту, він також згадується і в статті 55 цього ж документу.

Вивчивши історію цієї проблеми можна стверджувати, що принцип самовизначення нації з'явився в міжнародних відносинах після I Світової війни, з розпадом Австро-Угорської, Османської та Російської імперій і появою нових незалежних держав, які були утворені на національній основі.

Наступним етапом реалізації права нації на самовизначення став період деколонізації, який розпочався після II Світової війни. Протягом процесу деколонізації, принцип самовизначення нації активно використовувався бувшими колоніями для відокремлення від своїх метрополій.

Останній третій етап розвитку принципу самовизначення розпочався на початку 90-х років з появою нових незалежних держав Східної Європи та розпадом СРСР. До цього ж етапу до речі можна віднести і питання Косово.

До цього останнього етапу розвитку права нації на самовизначення можна віднести і ще один досить цікавий інцидент зі Східним Тимором, який має низку схожих рис з проблемою Косово.

Порівнюючи ситуацію Східного Тимору з Косово, як ми бачимо можна знайти багато спільних рис, головна з яких полягає в тому, що використовуючи право на самовизначення нації, населення провінції, яка була частиною суверенної незалежної держави Індонезія, домоглось незалежності. Ще більш головним, є те, що Східний Тимор отримав незалеж-

* студент 4 курсу відділення «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: ас. Ковтун О.Ю.

ність в 2002 році, тобто на цілих шість років раніше ніж Косово, тож власне можна сказати, що Косово став послідовником шляху Східного Тимору. З цього власне витікає твердження, що Косово не був, не є і не стане прецедентом для інших територій в схожому статусі, з однієї простої причини, що випадки отримання незалежності в наслідок використання принципу самовизначення нації вже мали місце. Унікальність Косово полягає лише в тому, що албанська нація, яка стала ініціатором отримання незалежності власне має свою державу — Албанію, проте на нашу думку така незначна відмінність інциденту Косово від інших схожих випадків не дає право називати його «жахливим прецедентом» в міжнародних відносинах. Просто ще одна нація використала своє право на самовизначення, як і багато інших до неї. Ця подія, сама собою, жодним чином не дає підстави для отримання незалежності іншими націями, проте вона є ще одним доказом того, що принцип самовизначення нації існує і діє в міжнародних відносинах та нашою думкою, що Косово, не стане останньою країною яка використає це право задля набуття власної незалежності.